

patronatus, quia tunc, moraliter loquendo, non habent æstimationem ratione suorum proventuum temporalium, cum omnes ad ecclesiam pertineant; solum ergo possunt æstimari propter honorem juris patronatus, et hoc titulo æstimari pretio non possunt, alias ipsum jus patronatus venderetur. Aut illa bona ita comitantur jus patronatus, ut ordinarie cedant in temporalem commoditatem habentis tale jus patronatus, licet per occasionem necessitatis ecclesie debeat aliquando ei providere. Et tunc dico esse pretio æstimabilia, et vendi posse, non obstante connexionem cum jure patronatus, quia habent suum temporalem usum et commoditatem ob quam pretio æstimantur. Neque propterea venditur jus patronatus, cum intuitu illius pretium non augetur. Neque refert quod tunc bona temporalia sint accessoria, quia non sunt omnino accessoria, sed per se etiam suam considerationem et commoditatem habent: unde si sub hac ratione spectentur, onus succurrendi ecclesie tempore opportuno est quasi accessorium, respectu talium bonorum sic spectatorum. Eo vel maxime quod consecutio illa, et inseparabilitas bonorum talium a tali jure patronatus non est ex natura rei, sed ex voluntate instituentis. Et ideo ad rationem simoniae parum refert illa ratio accessorii, vel principalis, orta ex intentione instituentis; sed respiciendum est, an in venditione possit unum ab alio separari, quod hic optime fit, etiamsi connexio sub illo respectu facta fuerit.

23. *An liceat vendere jus sepulturæ.*— *An jus stalli possit vendi.*— Rationes omnes dubitandi propositæ num. 4 et 6, explicando et probando nostram sententiam, solutæ sunt, nec de illis addere quippiam necesse est, præterquam de ultima confirmatione posita in num. 6, in quo duo petuntur. Unum est de jure sepulturæ, an liceat illud vendere, vel pretio emere, de quo videri possunt supra dicta cap. 14; ibi enim occasione sepulturæ de jure ad illam diximus, quatenus laicis convenire potest. Nam aliud est jus sepulturæ, quod ecclesie ipsi, seu ejus clericis competit, quod dicitur jus funerandi, seu sepeliendi. Et primum dici potest quasi passivum, quia est jus ut quis sepeliatur; secundum vero activum, quia est ad sepeliendum alium, vel celebrandum officium, de quo constat esse magis spirituale et invendibile, quia convenit ratione ecclesiasticæ administrationis et potestatis, et officium ejus spirituale est, de quo

etiam supra diximus. Et plura de his juribus videri possunt in Sylvest., verb. *Sepultura*; Freder. de Sen., cons. 246; Lapo, tractat. de Canoni. porti., num. 72 et 73; Redoan., p. 1, cap. 30, a num. 1 usque ad 6; et Supplem. Gabr., 4, dist. 25, quæst. 2, dub. 10, usque ad finem quæstionis. Ubi etiam tractat de alio jure, quod in illa confirmatione attingebatur, scilicet de jure stalli, seu sedendi, aut standi in ecclesia in certo loco; definitque posse vendi. Sed de hoc non invenio jus positivum aliud statuens vel prohibens; judicandum ergo est ex natura rei; spectata autem natura loci sacri, et usus ejus, ut talis est, profecto vendi non potest; onus autem et obligatio accidentaria clericorum vendi posset, juxta supra dicta, quamvis etiam illud vitandum sit, quia non caret specie avaritiæ et turpis lucri.

CAPUT XXIX.

UTRUM TEMPORALIA OFFICIA ECCLESIE VEL ACTUS EORUM SINT MATERIA SIMONIE.

1. *Officia hæc et eorum actus non sunt materia simoniae, stando solum in jure divino.*— Hæc sola nobis superest quæstio circa materiam simoniae. Duo autem videntur circa illam certa. Primum est, hæc officia, vel actiones eorum ex natura rei, et stando in solo divino jure naturali, non esse materiam simoniae. Ita docent communiter Theologi, in 4, dist. 23; Durand., quæst. 5; Palud., quæst. 4; Cajet., et omnes Summistæ, verb. *Simonia*; Soto, d. lib. 9, quæst. 5, art. 2; Victor., d. Relect. a num. 12. Idem sentiunt communiter juristæ cum Glos., in cap. *Salvator*, 1, quæst. 3, verb. *Et judicem*, ubi Card. uterque, et Archid. in cap. 1, eadem causa et quæst.; Innocentius, Abb. et alii, in cap. 1 et 2, Ne prælati vires suas. Ratio autem clara est, quia hæc munia vel officia non habent in se aliquid spiritualitatis, neque ordinantur ad spirituales actiones, sed tantum ad temporales, ut sunt custodire vel administrare res ecclesie, et similia, ut videbimus. Dices, hæc officia ordinari ad spiritualia, ut officium sacristæ ad cultum templi, officium syndici ad defensionem bonorum ecclesie, etc.; ergo hoc satis est ut vendi non possint ex se, quia sunt annexa spiritualibus. Respondeo, ordinari quidem ad spiritualia tanquam ad finem remotum; proxime vero versari circa opera mere corporalia et materialia, et sub ea ratione spectari, quando dicuntur temporalia, et ex se vendi-

bilis, quia non est necesse vendi secundum illum respectum, neque id liceret, sicut de omnibus actibus bonis dixit D. Thom., dicto art. 4, ad 1. Unde est apertum discrimen inter hæc officia et ecclesiastica spiritualia. Nam hæc habent pro materia proxima functiones spirituales, et ideo non tantum ex fine intrinseco, sed ex propria materia, spiritualia sunt, ac subinde natura sua invendibilia; illa vero sunt ex objecto et materia mere temporalia; ordinatio vero ad spiritualia finem extrinsecum est, et ideo secundum se non sunt materia simoniae.

2. *Difficultas, an possit vendi collatio horum officiorum.*— *Vera quæstionis resolutio.*

— Dices: licet officium ipsum temporale sit, tamen conferre illud est actus spiritualis jurisdictionis; dictum est autem supra non posse vendi actum jurisdictionis spiritualis, etiamsi circa temporales causas versetur; ergo etiam hic non poterit vendi collatio talis officii, etiamsi circa officium materiale versetur; ergo nec officium ipsum. Dicit fortasse aliquis, conferre illud officium, non esse actum jurisdictionis, sed esse actum cujusdam eminentis potestatis administrandi res temporales ecclesie, quæ est in prælato, cujus participationem communicat ministro, quando illud officium temporale illi tribuit. Est autem differentia, quia in prælato est illa potestas eminentiori modo per ipsammet potestatem spirituales, quæ eminenter extenditur ad temporalia, in ordine ad spiritualia; ministro autem solum datur temporalis quædam facultas administrandi res ecclesiasticas quoad id, quod materiale, et (ut dicam) mechanicum in eis est. Potestas enim spiritualis et eminentior potest instituire, et donare aliquid mere temporale, ut supra dictum est. Sed non videtur hoc omnino evacuare difficultatem, quia semper ille actus distribuendi hæc officia, est immediate a potestate spirituali, et revera dici potest actus jurisdictionis ecclesiasticæ, vel æquiparatur illi, et ita semper videtur esse de utroque eadem ratio. Dico ergo actionem illam distribuendi non vendi, nec esse vendibilem, sed terminum ejus, ut sic dicam, id est officium ipsum, quatenus, in facto esse consideratum, est pretio æstimabile, ut habet temporalem commoditatem non annexam functionibus spiritualibus, sed temporalibus. Et ita cum illud officium venditur, non actus jurisdictionis venditur, sed res illa quæ per jurisdictionem huic, vel illi applicatur, nam sicut jurisdictio est ad distribuendum, ita intelligi

potest esse ad vendendum. Nam, licet vendere sit magis actus domini quam jurisdictionis, tamen quando res æstimabilis pretio non est sub proprio et privato dominio, sed sub communi; vel, si est sub proprio, est tantum sub conditione, ut alteri necessario conferenda sit, tunc potest actus vendendi a potestate jurisdictionis, vel a potestate vendendi res communes proficisci. Sic enim vendere in necessitate vasa sacra, vel res ecclesie potest esse actus jurisdictionis, seu administrationis competentis ex potestate spirituali, et nihilominus per illum actum potest res vendi pro valore, quem secundum se habet.

3. *Hæc officia vendi non possunt sine gravi peccato.*— Secundum principium certum est, hæc officia vendi non posse sine gravi peccato propter Ecclesie prohibitionem. In hac etiam assertione videntur convenire Doctores: sumitur enim ex Concilio Chalced., canon. secundo. Et refertur in capite *Si quis Episcopus*, 8, 1, quæstione 1. Et confirmatur ab Urbano Papa, in capite *Salvator*, 1, quæstione 3. Ibi enim vendi prohibentur multa officia ecclesiastica, etiam temporalia, ut economi, etc. Idemque habetur in capite *Consulere*, de Simon. Unde non est dubium quin hæc officia vendere, malum sit, saltem quia prohibitum. Verumtamen Glossa, in dicto capite *Salvator*, verb. *Et judicem*, ultimo loco refert et sequitur opinionem dicentem, non esse hoc illicitum; nam, licet solum dicat expresse, non esse simoniacum, tamen dum ait illam opinionem inhærere consuetudini generali, plane sentit, sicut id non est simoniacum, ita non esse illicitum, quia vel prohibitum non est, vel consuetudo potuit prohibitioni derogare. Maxime vero dicitur esse consuetudo in Curia Romana, ut refert Jason, in leg. *Illud*, c. de Collat., et cum illa Glossa sentit ibi Præposit., num. 6 et 9, referens Cardin. Ray., et Summam confessor. Et idem approbat Anton., 3 part., tit. 11, capit. 2, § ult. Sed nihilominus censeo etiam tunc durare prohibitionem, et venditionem illam esse illicitam, quia de prohibitione constat, de contraria vero consuetudine non constat. Imo contrarium videtur servari communi consuetudine, saltem extra Romanam curiam. Dicit tamen Sylvester, quæstione 13, in fine, quod ubi revera fuerit contraria consuetudo, prohibitio cessat, arg. cap. *Conquestus*, 11, quæstione 3. At vero Guillelmus, quem refert Præposit., dixit talem consuetudinem corruptelam esse, nec posse prævalere contra legem,

quia est irrationabilis consuetudo contra commune bonum, bonosque Ecclesiae mores. Quod maxime videri potest probabile in inferioribus praelatis infra Pontificem, quia illi non sunt domini, nec supremi dispensatores, et ideo non possunt de rebus ecclesiasticis disponere, nisi juxta modum a jure concessum, vel saltem non possunt modo prohibito, quia non aliter illis data est potestas ad illa vendenda, imo est ablata per prohibitionem; ergo non possunt per pravam consuetudinem contra hanc prohibitionem praevalere. De Romana autem curia, mihi non constat de facto esse ibi talem consuetudinem generalem, sed solum de certis officiis, de quibus supra dictum est; de aliis autem vel non est, vel si est, pertinet ad supremam Pontificis potestatem, quia potuit pro se vel curia sua in prohibitionem positiva dispensare, de quo infra latius dicemus.

4. *An hoc peccatum ad simoniam spectet, vel ad aliud vitii genus?* — Difficultas vero superest, an peccatum contra hanc prohibitionem commissum, simonia sit; vel aliud genus vitii. Multi enim Canonistae negant esse propriam et veram simoniam. Ita docet Innocentius in capite primo, Ne praelat. vices suas, et Archid., in cap. 1, 1, quaestione 3; et idem sequitur Turrecr., in dicto capite *Salvator*, num. 11; et ibi Praeposit. Ratio eorum esse potest, quia per prohibitionem non fiunt haec officia spiritualia, nec spiritualibus annexa; ergo per prohibitionem non magis fiunt materia simoniae, quam antea erant; ergo licet illa vendere sit turpe lucrum, non tamen est simonia. Alii distinctione utuntur: nam si haec officia consueverunt dari laicis, vel solis, vel nunc clericis, nunc laicis, vendere illa non est simonia: quia nullo modo sunt annexa spiritualibus, et licet interdum dentur clerico, non tamen ratione clericatus. At vero si solis clericis dentur, tunc vendi non possunt sine simonia, et ita sunt annexa clericatui. Ita refert Turrer. supra, num. 11, et sequitur Sylvest., verb. *Simoniam*, quaest. 13; et Ugolin., Tabul. 1, cap. 48, § 7, n. 3; et fundari videntur quoad hanc partem, quia jam tunc illud officium est annexum rei spirituali, scilicet clericatui.

5. *Resolvitur peccatum illud simoniam esse.* — Probabilius vero dicitur malitiam illius peccati esse veram simoniam, supposita prohibitionem. Ita sentiunt Theologi citati, praesertim Cajetan., verb. *Simoniam*, Regul. 3, in fin.; Soto, lib. 9, quaestione 5, art. 2, verb. *Sed in-*

terrogando urgebis; paulo autem inferius, ante solutionem argumentorum, videtur dicere, hanc non esse propriam simoniam, sed quod simoniae poena vindicatur, in quo reincident in opinionem Durandi, quam impugnat. Fortasse tamen solum dicere voluit in ultimis verbis, hanc non esse tam propriam simoniam quoad culpam, quam quoad poenam, quia non est ita de se mala venditio sacristiae, sicut beneficii; de his enim ibi loquitur. Sed melius loquitur, et rem hanc declarat Victor., dicta Relect., num. 16. In eadem sententia sunt Abbas, et Anani., et Felin., in cap. *Consulere*, de Simon.; Hostiens., in capit. *Tua nos*, eodem; Anton., 2 part., titul. 1, capit. 5, § 2. Probatur autem in hunc modum, quia vel haec non est propria simonia, quia esse non potest propter solam Ecclesiae prohibitionem, vel quia non est ita prohibita aliquo jure: neutrum dici potest; ergo. Probatur minor quoad priorem partem, quia supra probatum est contra Durandum, posse dari propriam simoniam, quia prohibita. Dicitur fortasse posse quidem dari talem simoniam, si supponatur materia spiritualis, prohibendo pactum circa illam, quod de se non erat malum, nec jure naturae prohibitum; non posse autem id fieri circa materiam non spiritualem, quia deest quasi primum fundamentum simoniae. Sed contra, quia licet haec officia de se non sint spiritualia, non est tamen dubium quin sint valde conjuncta spiritualibus; nam per illas res sacrae contractantur valde propinque et familiariter, ut sic dicam; vel ecclesiastica bona per illa administrantur. Ergo quamvis de se non habeant spiritualitatem, vel connexionem sufficientem natura sua ad materiam simoniae, potest per legem positivam impleri, faciendo annexionem sufficientem ad materiam simoniae. Unde quoad hoc fieri potest aequiparatio inter materiam et contractum; nam lex ecclesiastica potest facere per prohibitionem ut pactum sit simoniacum, quod alias non erat; ergo potest facere ut officium sit annexum rei spirituali, quod alias non erat. Sic etiam argumentatur Victoria, quia consecratio calicis non facit materiam invendibilem omnino; et tamen si lex Ecclesiae prohiberet intuitu religionis, ne vendatur calix, etiam quoad materiale vas, esset simonia illud vendere; ergo similiter potuit hoc facere in his officiis. Tandem declaratur, quia si Ecclesia sua lege faciat rem aliquam immunem a venditione, solum intuitu religionis, talis lex ad virtutem religionis pertinet, et constituit materiam illam ut necessa-

riam intra talem virtutem, et consequenter transgressio talis legis contra religionem est, et non in alio genere vitii irreligiosi, nisi simoniae: sed potuit hoc modo vetare venditionem horum officiorum; ergo. Probatur minor, quia in his officiis est tanta affinitas ad divinum cultum, ut venditio illorum possit facile redundare in diminutionem divini cultus; ergo optime potest talis venditio prohiberi intuitu religionis, et cultus Dei, et rerum sacrarum; ergo absolute possibile fuit in rebus his hoc genus simoniae, quia prohibita.

6. *Probatur Ecclesiam prohibuisse hanc venditionem.* — Quod autem hoc modo fuerit ab Ecclesia facta prohibitio, probatur ex tribus decretis supra adductis. Nam Concilium Chalced., in dicto cap. *Si quis Episcopus*, eodem tenore, eisdem verbis, et sub ratione ejusdem turpitudinis ac deformitatis prohibet horum officiorum venditionem, ac venditionem ordinum, seu clericatus; ergo tota illa prohibitio fit intuitu religionis, licet applicata quibusdam rebus supponat in illis sufficientem materiam simoniae, in aliis vero faciat; et aequae extendit prohibitionem et poenam, etiam ad interventores. Unde Urbanus, in d. c. *Salvator*, sic colligit: *Cur sancta Synodus Chalcedonensis procuratorem vel defensorem Ecclesiae, adeo per pecuniam ordinari prohibet, ut interventores quoque tanti sceleris anathematizet, nisi quod eosdem simoniacos judicet?* Et statim allegat sententiam Paschalis Papae, in cap. *Si quis objecerit*, eadem quaestione, ubi de propria simonia sermo est. Idemque statim auctoritate Augustini confirmat, vendere Spiritum Sanctum, qui haec officia vendit. Quae omnia certe non possunt exponi de simonia quoad poenam, ut Durandus exponit, quia potius expresse idem Pontifex ex acerbitate poenae colligit malitiam culpae, et verbis utitur quae manifeste definiunt culpam, ut vendere Spiritum Sanctum. Neque aliam quamcumque impropiam interpretationem admittunt, ut mox dicam. Alias nullam propriam simoniam possumus ex jure colligere, praesertim in illa quae talis est, quia prohibita, et ita illo modo facile eluderet Durandus omnia argumenta ex jure desumpta contra suam sententiam. Confirmantur etiam dicta jura in dicto capite. *Consulere*, de Simon., ubi de eisdem officiis loquens, ait: *Tam ementes, quam vendentes, cum Simone percelluntur.* Certe non potuit clarius, nec phrasi magis usitata in antiquis decretis declarare speciem illius delicti. Plane etiam ex his locis colligitur, prohibitionem esse factam intuitu religionis, sicut

intuitu religionis damnatus est Simon, et damnantur omnes qui Spiritum Sanctum, vel dona ejus vendunt; haec enim ratio talis prohibitionis in eisdem juribus redditur. Igitur sicut prohibitio ecclesiastica facit ut negotiatio in templo, sit verum ac proprium sacrilegium, quia Ecclesia voluit in talis loci reverentiam illi concedere immunitatem ab illa actione, et abstinentiam ab illa in tali loco posuit ut materiam necessariam cultus debiti tali loco, ita prohibitio Ecclesiae facit, ut venditio, aut negotiatio circa talem materiam, sit vera ac propria simonia, quia Ecclesia concedere voluit his officiis immunitatem a tali negotiatione circa illa, et abstinentiam ab illa posuit ut materiam necessariam ad debitum cultum rerum sacrarum, circa quas talia munia versantur. Quod descendendo ad aliqua particularia, statim magis explicabitur.

7. *Non est opus distinguere inter officia quae clericis vel laicis committuntur.* — Et ex his rationibus ac probationibus, colligitur non esse necessariam neque opportunam distinctionem de officiis, quae clericis vel laicis committuntur. Primo quidem quia de ecclesiasticis officiis tractamus: officia autem ecclesiastica non debent laicis de jure committi, juxta cap. *Indicatum est*, cum aliis, 89 dist. Unde si interdum committuntur laicis, sive per injuriam, sive per occasionem necessariam, aut consuetudinem toleratam, aut privilegium, non mutat naturam officii, neque desinit propterea sub prohibitionem comprehendi. Secundo, quia, ut supra dixi, quod in persona requiratur clericatus tonsura ad aliquod munus, vel ad pensionem, non sufficit ad connexionem, nisi aliunde fiat, vel ratione ministerii, vel ratione canonis; ergo haec officia non ideo sunt materia simoniae, quia per clericos ministranda sunt, quia hoc non sufficeret ad simoniam, si non facta esset prohibitio; ergo ratio simoniae est prohibitio: sed haec habet locum, etiamsi haec officia laicis conferantur; ergo etiam respectu illorum sunt materia simoniae, ut, scilicet, illis vendi non possint.

8. *Quae officia comprehendantur sub hac prohibitionem; dispensatoris officium vendi prohibetur.* — Ulterius autem dubitari potest, quae officia ecclesiastica sint haec temporalia, quae sub hac prohibitionem comprehenduntur; in dictis enim capitibus variis nominibus appellantur, de quibus exponere oportet quid proprie in hac materia significant, et an ad alia extendantur. Primo ergo, dictum caput *Si quis Episcopus*, prohibet per pecuniam